

2021: Επιστροφή στην «κανονικότητα»; Ύφεση, γεωπολιτικοί ανταγωνισμοί και αντιστάσεις

του Μωυσή Λίτση

Η συγγραφή του κειμένου αυτού είχε ολοκληρωθεί όταν ξέσπασαν τα γεγονότα στις ΗΠΑ με την εισβολή στο Καπιτώλιο. Ωστόσο, τα γεγονότα αυτά όχι μόνο δεν ακυρώνουν αλλά μάλλον υπογραμμίζουν τα βασικά συμπεράσματα του κειμένου.

Πραγματικά «annus horribilis» το 2020, έφυγε παρ' όλα αυτά με μια νότα αισιοδοξίας. Η κυκλοφορία των εμβολίων κατά του νέου κορονοϊού δημιουργεί ελπίδες για επιστροφή στην προ της πανδημίας «κανονικότητα». Ποια όμως «κανονικότητα»; Ας δούμε με τα λόγια και τους αριθμούς των «θεματοφυλάκων» της παγκόσμιας οικονομίας τι μας περιμένει – αν και οι περισσότεροι από εμάς το ζούμε καθημερινά στην τσέπη μας και χωρίς τις προβλέψεις των «σοφών» του συστήματος.

Στο blog του ΔΝΤ, η Γκίτα Γκοπίναθ, οικονομική σύμβουλος και διευθύντρια του τμήματος έρευνας του διεθνούς οργανισμού, επισημαίνει πως η κρίση κάθε άλλο παρά έχει τελειώσει. «Η απασχόληση παραμένει πολύ κάτω από τα επίπεδα στα οποία βρισκόταν πριν την πανδημία», ενώ όσον αφορά την αγορά εργασίας, οι χαμηλόμισθοι, οι νέοι και οι γυναίκες είναι αυτοί που πλήττονται πιο σκληρά από όλους.

«Οι φτωχοί γίνονται φτωχότεροι με κοντά στα 90 εκατ. ανθρώπους να αναμένεται να βρεθούν σε συνθήκες ακραίας στέρησης φέτος», γράφει χαρακτηριστικά η οικονομολόγος του ΔΝΤ, κάνοντας λόγο για την χειρότερη κρίση από την εποχή της Μεγάλης ύφεσης του '30.

Για το 2020 προβλέπεται παγκόσμια ύφεση -4,4%, με εκτίμηση πως το 2021 θα υπάρξει ανάπτυξη 5,2%. Εκτός από την Κίνα, όπου η παραγωγή αναμένεται να ξεπεράσει τα επίπεδα του 2019, στον υπόλοιπο αναπτυγμένο και υπό ανάπτυξη κόσμο, η παραγωγή αναμένεται να παραμείνει κάτω από τα επίπεδα του 2019, την τελευταία προ Covid-19 χρονιά. Όχι ότι η Κίνα δεν αντιμετωπίζει και αυτή προβλήματα. Η πρόσφατη κατάρρευση της κινεζικής εταιρείας (πλατφόρμας) ενοικίασης ακινήτων Danke Apartment είναι μία ακόμη υπενθύμιση της κινεζικής χρηματοοικονομικής φούσκας και των κοινωνικών της επιπτώσεων.

Για να επανέλθουμε στις εκτιμήσεις του ΔΝΤ. Ο διεθνής οργανισμός προβλέπει πως οι συσσωρευμένες ζημιές στην παγκόσμια παραγωγή θα φτάσουν από 11 τρισ. δολάρια το 2020-21, σε 28 τρισ. δολάρια την περίοδο 2020-2025.

Όλα αυτά παρά τα 12 τρισ. δολάρια σε πακέτα στήριξης και τις μειώσεις επιτοκίων από τις κεντρικές τράπεζες, μέσω της λεγόμενης ποσοτικής χαλάρωσης.

Πολιτικές που συνεχίζονται και θα συνεχιστούν όπως όλα δείχνουν με τις ευλογίες των διεθνών οργανισμών, αλλά πάνω από όλα της διεθνούς χρηματιστηριακής ελίτ, που μετατρέπει κάθε ένεση ρευστότητας εν μέσω πανδημίας σε χρηματιστηριακά ρεκόρ ή σε δυσθεώρητες αποδόσεις άνω του 200% μέσα σε ένα χρόνο, όπως στην περίπτωση του κρυπτονομίσματος bitcoin.

Από τα μέσα Μαρτίου, στη Γουόλ Στρίτ ο δείκτης S&P 500 έχει καταγράψει άνοδο 66%. Θεαματική άνοδος, η οποία παρ' όλα αυτά ωχριά μπροστά στην άνοδο της μετοχής της αμερικανικής φαρμακοβιομηχανίας Moderna, μιας από τις εταιρείες που κατασκευάζουν εμβόλιο κατά του Covid-19, η οποία εκτινάχτηκε μέσα στο 2020 κατά 446%!

Στην Γερμανία, πλάι στα ρεκόρ θανάτων εξαιτίας του κορονοϊού, καταγράφονται ρεκόρ ανόδου σε όλους τους χρηματιστηριακούς δείκτες, από τον «βαρύ» DAX-30 μέχρι τους λιγότερο γνωστούς MDAX και SDAX.

Πίσω από τα χρηματιστηριακά ράλι εν μέσω πανδημίας και διεθνούς λοκντάουν, βρίσκονται οι ειδήσεις μιας εντεινόμενης κοινωνικής καταστροφής. Ιδού ένα απαύγασμα από πρόσφατες ανά τον κόσμο ειδήσεις:

- Στις ΗΠΑ 50 εκατ. άνθρωποι είναι διατροφικά ανασφαλείς, δεν τρέφονται δηλαδή τακτικά και όπως πρέπει. Από τον περασμένο Μάρτιο 73 εκατομμύρια Αμερικανοί έχουν περάσει στην ανεργία.
- Στην Γερμανία, την πλουσιότερη χώρα της Ευρώπης, το ποσοστό φτώχειας έφθασε στο επίπεδο ρεκόρ 15,9%(13,2 εκατ.) το 2019. Την ίδια στιγμή η περιουσία των πάρα πολύ πλουσίων αυξήθηκε σχεδόν κατά 80 δισ. ευρώ σε 486 δισ. ευρώ το διάστημα Μαρτίου-Ιουλίου. Το ποσό αυτό ισοδυναμεί σχεδόν με τον ομοσπονδιακό προϋπολογισμό του 2021, 14 φορές πάνω από τον προϋπολογισμό που αφορά την υγεία (35,3 δισ. ευρώ).
- Στην Ισπανία η κεντροαριστερή κυβέρνηση Σοσιαλιστών-Ποδέμος ετοιμάζεται να περικόψει τις συντάξεις κατά 5,5% και να αυξήσει το όριο ηλικίας για τη συνταξιοδότηση στα 67 στα επόμενα έξι χρόνια. Οι περικοπές γίνονται μάλιστα υπό την προτροπή της Κομισιόν και αφότου η Ισπανία εξασφάλισε 140 δισ. ευρώ από το πακέτο οικονομικής ενίσχυσης των 750 δισ. ευρώ της ΕΕ για την αντιμετώπιση της πανδημίας.
- Στο Ισραήλ του Νετανιάχου, ο οποίος έχει παραπεφθεί σε δίκη για τρεις υποθέσεις διαφθοράς, κόβεται η οικονομική βοήθεια σε χιλιάδες εγκύους που έχουν μείνει άνεργες λόγω του Covid-19.

Οι ως άνω ειδήσεις είναι ενδεικτικές της κατάστασης που επικρατεί πλέον στην πλειονότητα των καπιταλιστικών χωρών. Η πανδημία του κορονοϊού λειτούργησε ως επιταχυντής για την επιδείνωση της κατάστασης της παγκόσμιας οικονομίας.

Εντείνονται οι ανταγωνισμοί

Με δεδομένο ότι ζούμε την χειρότερη από την εποχή της Μεγάλης Ύφεσης του '30 κρίση, όπως το ίδιο το ΔΝΤ ομολογεί, οι διεθνείς ανταγωνισμοί θα οξυνθούν.

Ας ξεκινήσουμε από το Brexit και το «βελούδινο», τελικά, διαζύγιο ανάμεσα στη Βρετανία και την ΕΕ. Μπορεί Λονδίνο και Βρυξέλλες να τα βρήκαν την τελευταία στιγμή στα ... ψάρια -στις ποσοστώσεις αλιείας στα βρετανικά χωρικά ύδατα- δεν τα βρήκαν ωστόσο στην πολύ μεγαλύτερη διακύβευση που είναι οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και η κυριαρχία του λονδρέζικου Σίτι.

Ο τομέας των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών στη Βρετανία ανέρχεται σε 132 δισ. λίρες και καταλαμβάνει το 7% του ΑΕΠ (στοιχεία 2018). Απασχολεί περισσότερους από ένα εκατ. εργαζόμενους, με το 49% της παραγωγής του κλάδου να επικεντρώνεται στο Λονδίνο.

Εύλογα αντιλαμβάνεται κανείς πως η Βρετανία δεν είναι διατεθειμένη να χάσει τα ηνία του Σίτι και την πρόσβαση στις ευρωπαϊκές αγορές. Από τη άλλη, Φρανκφούρτη και Παρίσι φιλοδοξούν να γίνουν «Σίτι στη θέση του Σίτι», προσελκύοντας, λόγω Brexit, την αφρόκρεμα του διεθνούς χρηματοπιστωτικού κλάδου.

Πέραν όμως του ανταγωνισμού για την πρωτοκαθεδρία των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, το Brexit λειτουργεί σαν καταλύτης για τις φυγόκεντρες δυνάμεις στο Ηνωμένο Βασίλειο. Η Σκωτία, συγκεκριμένα το κυβερνών Εθνικό Κόμμα, πιέζει για νέο δημοψήφισμα υπέρ της ανεξαρτησίας. Οι Σκωτσέζοι εθνικιστές τάσσονται υπέρ μιας ανεξάρτητης από το Ηνωμένο Βασίλειο Σκωτίας, ενταγμένης ωστόσο στην ΕΕ.

Ανοικτό μένει και το ζήτημα της Βόρειας Ιρλανδίας, που δεν θέλει να χάσει την «ένωση» και την ελεύθερη διακίνηση με την «μητέρα πατρίδα», τη Δημοκρατία της Ιρλανδίας, η οποία είναι

μέλος της ΕΕ.

Παράλληλα θα ενταθούν οι περιφερειακοί ανταγωνισμοί στην ευρύτερη περιοχή της Μέσης Ανατολή, με επίκεντρο τις εξελίξεις στη Συρία, την Υεμένη και τη Λιβύη. Η Συρία έχει μετατραπεί σε πεδίο συγκρούσεων ανάμεσα στη Δύση και τη Ρωσία, με μικρότερους περιφερειακούς παίκτες (Τουρκία, Ισραήλ, Ιράν) να επιχειρούν να αυξήσουν την επιρροή τους στην περιοχή μέσω της σπαρασσόμενης από τον εμφύλιο χώρας.

Η Τουρκία του Ταγίπ Ερντογάν αναζητεί όλο και περισσότερο ρόλο τοπικού χωροφύλακα, παρεμβαίνοντας εκτός από τη Συρία, στη σύγκρουση με τη Λιβύη αλλά και σ' αυτήν στο Ναγκόρνο Καραμπάχ.

Η ήττα του Τραμπ

Στις 20 Ιανουαρίου ορκίζεται νέος πρόεδρος των ΗΠΑ, «πλανητάρχης», ο Δημοκρατικός Τζο Μπάιντεν, που έρχεται να διαδεχτεί την ταραχώδη προεδρία Τραμπ. Η προεδρία Τραμπ σηματοδεύτηκε από την ανάδυση από τους υπονόμους της αμερικανικής ιστορίας του «λευκού εθνικισμού», σε μια χώρα που ο φυλετικός ρατσισμός δεν είχε ποτέ πραγματικά εκλείψει. Το σύνθημα «Η Αμερική πρώτα», που παρέπεμπε σε αντίστοιχη φασιστική κίνηση του Μεσοπολέμου, εκφράστηκε από την εγκατάλειψη πολυμερών συμφωνιών, όπως η Συμφωνία του Παρισιού για το Κλίμα του 2015 ή την αποχώρηση από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, τη ρήξη με τους Ευρωπαίους συμμάχους με επίκεντρο τη χρηματοδότηση του ΝΑΤΟ, την όξυνση του εμπορικού πολέμου με την Κίνα.

Η εκλογή Τραμπ έκανε ωστόσο και ένα... καλό. Έβγαλε εκατομμύρια Αμερικανούς στους δρόμους, με αφορμή τα αυξανόμενα κρούσματα αστυνομικής ρατσιστικής βίας.

Ο διχασμός που προκάλεσε η εκλογή Τραμπ το 2016, δεν πρόκειται εύκολα να κλείσει. Η άνθηση του κινήματος για την εκλογή του σοσιαλδημοκράτη Μπέρνι Σάντερς, εξακολουθεί να προκαλεί τριγμούς στον έναν από τους πυλώνες του αμερικανικού πολιτικού

κατεστημένου, το Δημοκρατικό Κόμμα. Η αναζήτηση λύσεων πέραν του παγιωμένου δικομματισμού θα συνεχίσει να τροφοδοτεί αντιπαράθεσεις και συγκρούσεις, πολύ δε περισσότερο που δεν είναι ακόμη βέβαιο πως το στρατόπεδο Τραμπ θα παραιτηθεί τόσο εύκολα.

Οι αφηνιασμένοι οπαδοί του Αμερικανού μεγιστάνα θα συνεχίσουν να θεωρούν εχθρό την «πολιτική ορθότητα» των εκφυλισμένων «liberals», σε μια χώρα στην οποία κυριαρχεί η οπλοκατοχή και η βία της λατρείας των όπλων.

Όσον αφορά το διεθνές αποτύπωμα της προεδρίας Μπάιντεν; Η αντιπαράθεση με την Κίνα θα παραμείνει μείζον θέμα πυροδότησης χρηματοοικονομικών αναταράξεων. Από υποδοχέας διεθνών επενδύσεων χάρη στο φθηνό, υπάκουο και χωρίς στοιχειώδη εργατικά δικαιώματα εργατικό δυναμικό, η Κίνα έχει εξελιχθεί πλέον σε διεθνή «παίκτη» και ανταγωνιστή στην υψηλή τεχνολογία (βλέπε Huawei, TikTok). Η ανέλιξη της Κίνας σε ανερχόμενη δύναμη στην υψηλή τεχνολογία, θα συνεχίσει να πυροδοτεί εντάσεις με την Ουάσιγκτον. Με αφορμή μάλιστα την καταστολή των διαδηλώσεων και τα ανθρώπινα δικαιώματα στο Χονγκ Κονγκ, οι πιέσεις προς το καθεστώς του Πεκίνου θα πολλαπλασιαστούν. Η πρόσφατη επιβολή αμερικανικών κυρώσεων κατά Κινέζων αξιωματούχων που εμπλέκονται στην καταστολή των διαδηλώσεων στο Χονγκ Κονγκ, είναι ενδεικτική του κλίματος που διαμορφώνεται στις σχέσεις Ουάσιγκτον-Πεκίνου, ενόψει της προεδρίας Μπάιντεν.

Όσον αφορά τις σχέσεις με τη Ρωσία, με τον Μπάιντεν πρόεδρο, το ψυχροπολεμικό κλίμα ανάμεσα στην Ουάσιγκτον και τη Μόσχα θα γίνει ακόμη πιο έντονο, καθώς οι Δημοκρατικοί θεωρούν πως η ρωσική ανάμειξη έπαιξε ρόλο στην εκλογή Τραμπ. Ο Μπάιντεν απείλησε πρόσφατα τη Ρωσία με κυρώσεις, θεωρώντας την υπεύθυνη για μπαράζ κυβερνοεπιθέσεων κατά αμερικανικών υπηρεσιών.

Αντιστάσεις

Όλα μαύρα λοιπόν; Ευτυχώς όχι, καθώς εστίες αντίστασης

αναδύονται παντού. Στις ΗΠΑ το νέο κίνημα κατά του ρατσισμού, «Η ζωή των μαύρων μετρά (Black live matters)», παίζει σημαντικό ρόλο στη ριζοσπαστικοποίηση και την ανάδυση ενός κινήματος το οποίο κάνει όλο και πιο αισθητή την παρουσία του στην αμερικανική κοινωνία.

Σε μία «παράλληλη» εξέλιξη που θυμίζει το κίνημα κατά του Τραμπ στην Αμερική, στο Ισραήλ εδώ και 28 εβδομάδες μαίνονται οι κινητοποιήσεις κατά του πρωθυπουργού Μπέντζαμιν Νετανιάχου. Το γεγονός και μόνο ότι η χώρα έχει οδηγηθεί σε τέταρτη εκλογική αναμέτρηση μέσα σε δύο χρόνια είναι ενδεικτικό της αδυναμίας της πολιτικής ελίτ να αντιμετωπίσει τα οξυμμένα κοινωνικά προβλήματα, τα οποία έγιναν, όπως παντού άλλωστε, οξύτερα με την πανδημία και τις οικονομικές της επιπτώσεις. Η ισραηλινή αστυνομία αντιδρά μάλιστα με πρωτοφανή για τα δεδομένα των Εβραίων πολιτών του Ισραήλ βία κατά των διαδηλωτών που ζητούν «ο Νετανιάχου να φύγει». Σε αυτές τις συνθήκες, νέοι πολιτικοί σχηματισμοί αναδύονται από τα σπλάχνα του κυβερνώντος δεξιού Λικούντ και του νεοσύστατου κόμματος «Άσπρο-Μπλε (Καχόλ Λαβάν)», επιχειρώντας να εμφανιστούν ως «κεντρώοι» και να προσελκύσουν μέρος της δυσaréσκειας για την διαφθορά του Νετανιάχου.

Ο κορωνοϊός και οι επιπτώσεις του έκαναν εκατομμύρια ανθρώπων σε ολόκληρο τον κόσμο, να συνειδητοποιήσουν για πρώτη φορά πως «όλοι στο ίδιο καζάνι βράζουμε». Ύφεση, οικονομική ανέχεια, εκτίναξη ανεργίας, μικρομεσαίοι επιχειρηματίες που συνθλίβονται από τα λοκντάουν είναι κοινός παρανομαστής πλέον για εκατομμύρια πολίτες στο κόσμο.

Κατασυκοφαντημένες αξίες, όπως δημόσιο σύστημα υγείας, δημόσια παιδεία, ασφάλεια στην εργασία, που στην παντοκρατορία του νεοφιλελευθερισμού είχαν εξοστρακιστεί στη σφαίρα των «ατομικών λύσεων», αναζητούν ξανά τη θέση που τους αξίζει.

Η Ιστορία όχι μόνο δεν τελείωσε αλλά, σε πείσμα των απολογητών του νεοφιλελευθερισμού, επανέρχεται δριμύτερη. Προς τα πού τελικά θα κλίνει η πλάστιγγα της ογκούμενης λόγω πανδημίας

κοινωνικής δυσαρέσκειας σε Ανατολή και Δύση, είναι όμως μια άλλη συζήτηση.

Παραπομπές

[A Long, Uneven and Uncertain Ascent](#)

<https://www.thestandard.com.hk/breaking-news/section/2/161324/Indebted,-unprofitable-Chinese-rental-firm-Danke-Apartment-gasps-for-financial-breath>[https://](https://www.fool.com/investing/2020/12/31/if-you-invested-1000-in-moderna-stock-in-january-t/)

www.fool.com/investing/2020/12/31/if-you-invested-1000-in-moderna-stock-in-january-t/

[Understand Food Insecurity](#)

https://english.elpais.com/economy_and_business/2020-12-08/brussels-urges-spain-to-reform-pensions-and-jobs-in-return-for-eu-funds.html

<https://www.haaretz.com/israel-news/.premium-pregnant-israelis-left-unemployed-during-covid-19-to-be-stripped-of-financial-aid-1.9416230?fbclid=IwAR1pQizqJwyKaHCJn7xVXetiBzm0fu-3of90byR9N0yHkpGjL0C-NGpdqKA>

<https://edition.cnn.com/2020/12/18/politics/biden-russia-aggression-costs/index.html>

Πηγή: **commune.org.gr**